

Цаг	Сэдэв	Хариуцах эзэн
10.15-11.00	Сургалтын арга зүйн хөгжлийн үзэл баримтлал, үйл ажиллагаа	Т.Ганбаатар
11.15-12.00	Хичээлийн судалгааны үзэл баримтлалуудаас	М.Ганбат
12.00-12.15	Асуулт, хариулт	Т.Ганбаатар М.Ганбат
12.15-13.00	Японы багш нарын арга зүйгээс суралцах нь	Т.Ганбаатар
14.00-14.45	Японы багш нарын арга зүйгээс суралцах нь: хичээлийн судалгаа	Т.Ганбаатар М.Ганбат
14.45-15.15	Асуулт хариулт	Т.Ганбаатар Т.Ганбат

**“Багшлахуйн арга зүйн хөгжлийг түгээн
дэлгэрүүлэх тогтолцоог бэхжүүлэх” төслийн
сургалт. 2010-11-12. Булган**

Сургалтын арга зүйн хөгжлийн үзэл баримтлал, үйл ажиллагаа

**Б.Бурмаа
Т.Ганбаатар**

Илтгэлийн агуулга

- Өмнөтгөл
- БДБ-ын стандарт, хөтөлбөрийн үзэл баримтлал
- Боловсролын шинэ стандартаар хөтлөгдсөн арга зүйн шинэчлэл
- БДБ-ын салбарын шинэчлэлийн үйл явцын өрнөл
- Төсөл хэрэгжүүлэх сургуулиудад өгөх зарим зөвлөмж

Өмнөтгөл

- БСШУЯ, Японы Жайка байгууллагын хамтран хэрэгжүүлж буй төслүүд:
  - “Сурагчдын суралцахуйг дэмжих **арга зүйн хөгжил**”
  - “Багшлахуйн **арга зүйн хөгжлийг** түгээн дэлгэрүүлэх тогтолцоог бэхжүүлэх”
- Арга зүйн хөгжлийг хэрхэн авч үзэх вэ?
Арга зүйн хөгжлийн тасралтгүй үйл явц:
өчигдөр, өнөөдөр, маргааш
Өнөөдрийн түвшинд (2010-2011 хж)
БДБС, 12 жилийн сургалтын хөтөлбөр, хэрэгжүүлэх гэж буй төсөл,..... уялдаа холбоонд нь авч үзэх шаардлага

БДБ-ын стандарт, хөтөлбөрийн үзэл баримтлал

- БДБС(2004) –ыг ахин нэг санацгаая
- БДБС-ыг шинэчлэх хэрэгцээ, шаардлага
- БДБС-ын үзэл баримтлал
- БДБС-д хийгдсэн чухал шийдлүүд, түүнийг илэрхийлсэн ухагдахуунууд

Нийгэм түүхэн нөхцлийн шинэ шаардлага

**Боловсролын тогтолцооны
шинэчлэл**

**Боловсрол судлалын онолын
парадигмын өөрчлөлт**

Бага, дунд боловсролын үндэсний кирриkyлим, стандарт

Кирриkyлим, стандарт

Хэрэгжүүлэгч

Багшийн ур чадварын өөрчлөлт

**Багшийн мэргэжил дээшлүүлэх
Багш бэлтгэх шинэ кирриkyлим**

**Чанартай
боловсрол-
Багшийн
хөгжил 2001**

он

11/1/2010

Тогтвортой хөгжил, тогтвортой хөгжлийн боловсрол даян дэлхийд (1972,1978,1992,2002, 2004-2015,..)

Даян дэлхийн тогтвортой хөгжлийн их чуулган, 2002.

- **Тогтвортой хөгжил- хүн төрөлхтний хөгжлийн шинэ чиг хандлага**
- **Тогтвортой хөгжлийн боловсрол нь бидний ирээдүйдээ оруулж буй хөрөнгө оруулалт...**
- **Суурь боловсролын чанарыг иргэдийн насан туршдаа тогтвортой амьдрахад нь дэмжлэг болохуйц мэдлэг, чадвар, үнэт зүйлс, үзэл хандлагатай болгоход төвлөрүүлэх**
- ... Анхан шатнаас эхлэн их, дээд сургууль хүртлэх боловсролын **сургалтын хөтөлбөрүүдийг шинэчлэх,...**

11/1/2010
Манай оронд:

ДЭЛХИЙН БОЛОВСРОЛЫН ХӨГЖЛИЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

- ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ
- ЧАНАРТАЙ БОЛОВСРОЛ
- СТАНДАРТАД СУУРИЛСАН
БОЛОВСРОЛЫН ШИНЭЧЛЭЛ
- ЦОГЦ ЧАДАМЖИД СУУРИЛСАН
БОЛОВСРОЛЫН СТАНДАРТ

Боловсролын стандарт, киррикулимийн
үзэл баримтлал, 2004

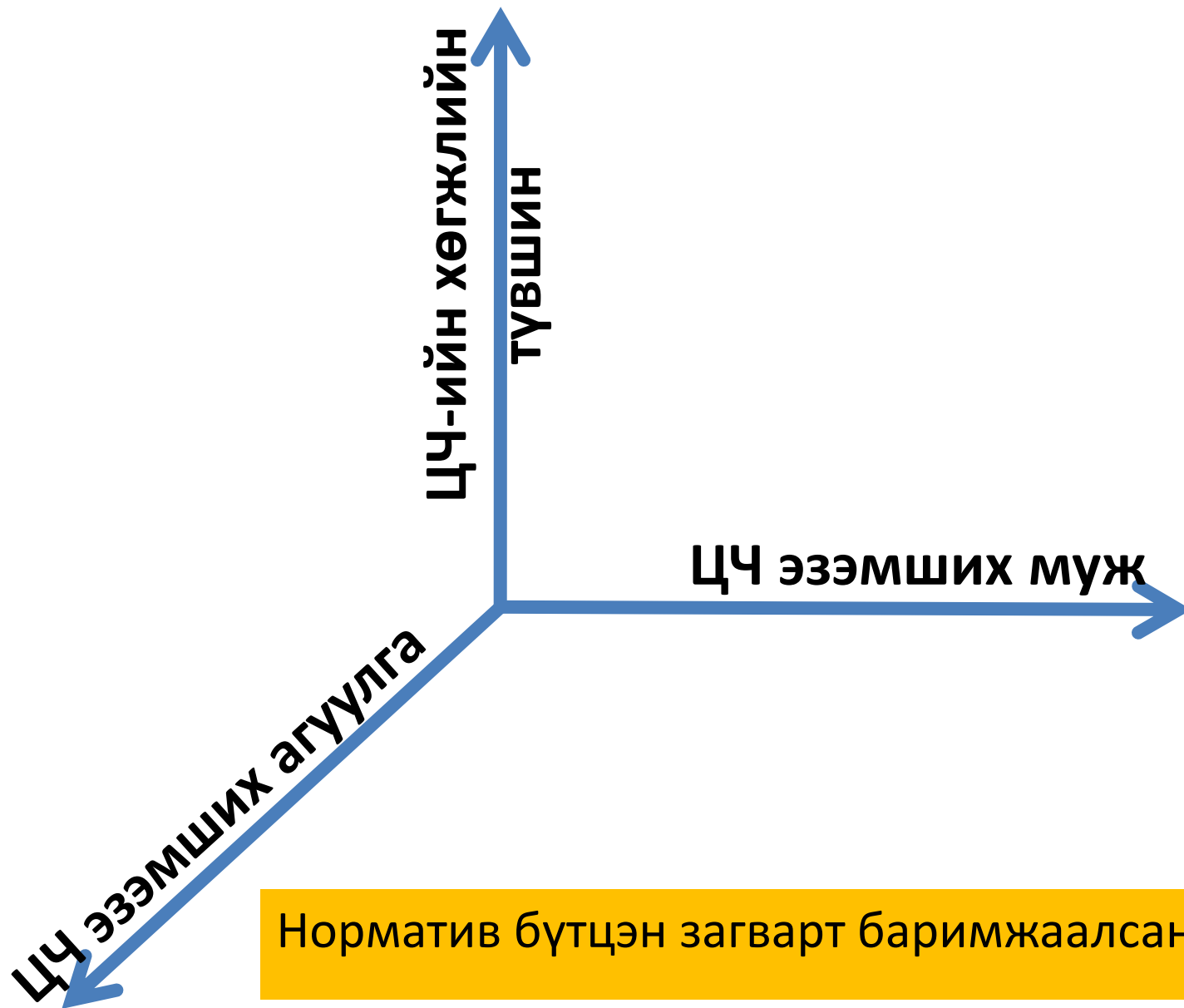
11/1/2010

Боловсролын стандартын үзэл баримтлал

- Дэлхийн чиг хандлага:
  - **Боловсролын чанарыг** хөгжүүлэх баталгаажуулах стратеги, үйл ажиллагааг бүхэлд нь хамарсан хэрэгсэл
  - Сургуулийн түвшин дэх **боловсрол, хүмүүжлийн** үйл ажиллагааг нэг цэгт зангидаж өгдөг
  - **Сургууль ба хичээлийн хөгжилд** үйлчлэх зориулалттай
  - **Сурах ба багшлах** үйл ажиллагаанд тавигдаж буй шаардлагуудыг томъёолдог
- Аль ч улсын хувьд:
  - Дэлхийн чиг хандлагад баримжаалах
  - Өөрийн орны онцлогт тохируулах
- БДБС:
  - БС-ын харьцуулсан судалгаа
  - БДБС-ыг боловсруулах шийдлүүд , үзэл баримтлал

Монголын БДБС-д хийгдсэн шийдлүүдээс

Норматив бүтцэн загварт баримжаалсан

“Цогц чадамж”-д суурилсан стандарт

Ерөнхий боловсролын зорилго:

- Хийсвэр түвшинд томъёологдсон
- Үнэлгээ

Цогц чадамж (competence)

Хичээлийн зорилго:

- Суралцагчдад мэдлэг, чадвар эзэмшүүлэхэд хувь нэмэр оруулах
- Үр дүнг жижиг даалгавараар үнэлдэг

“Цогц чадамж”-ухагдахууны талаар ахин санацгаая

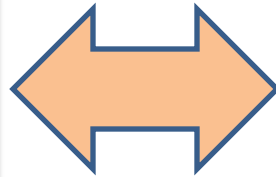
Цогц чадамж:

- Тодорхой асуудлуудыг шийдвэрлэхэд шаардлагатай оюуны (когнитив) чадвар, дадал
- Энэхүү чадвараа тодорхой нөхцөл байдалд асуудлыг амжилттай, хариуцлагатай шийдвэрлэхэд ашиглаж чадах нийгмийн (социал) чадвар
- Цогц чадамж: мэдлэг, чадвар, дадал, хандлага, төлөвшил, ёс зүй
  - Оюуны чадвар: Боловсрол
  - Социал чадвар: Хүмүүжил
- Цогц чадамжийн загвар
  - 4 цогц чадамж
- Хичээл бүр суралцагчдын боловсрол, хүмүүжилд хувь нэмэр оруулж чадна.

Цогц чадамж эзэмших сургалтын онцлог

- Суралцахуй ба багшлахуйг орчин цагийн онолын хүрээнд авч үздэг.
- Сурах үйл ажиллагаа
  - Суралцагч өөрийн бүтээлч, идэвхитэй үйл ажиллагаагаар мэдлэг, чадвартай болох.
  - Суралцагч сургалтын үйл ажиллагаанд үүрэг хүлээж оролцоно
- Багшлах үйл ажиллагаа
  - Суралцагчийн сурах орчинг бүрдүүлж, дэмжинэ.
  - Сургалтын бүтээлч аргуудыг санал болгох
- Сурагч багшийн бүтээлч хамтын ажиллагаа

Боловсролын
үндэсний стандарт

Сургуулийн онцлогтой
нээлттэй кикрикулим

- Хичээлийн хөтөлбөр
- Бүлэг сэдвийн
- Нэгж хичээлийн
- Нэг цагийн хичээлийн

Боловсролын шинэ стандартаар хөтлөгдөж буй арга зүйн шинэчлэл

- БДБС : Боловсролын орчин цагийн ШУ-нуудын үзэл санаа, тулгуур зарчимд тулгуурласан
  - Арга зүйн хөгжлийн үндэс: 6 зарчим
  - **Боломжийг тэнцүү олгох**
  - Агуулгыг сонгох зарчим
  - **Суралцахуйн**
  - **Багшлахуйн**
  - Технологийн
  - Үнэлгээний

Тодорхой боловсролын стандартууд:

- Ерөнхий цогц чадамжуудыг тухайн айн онцлогтой нарийвчилсан
  - Тухайн боловсролын арга зүйн хөгжлийн үндэс
  - Харилцан адилгүй

Эдгээр зарчмуудыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа

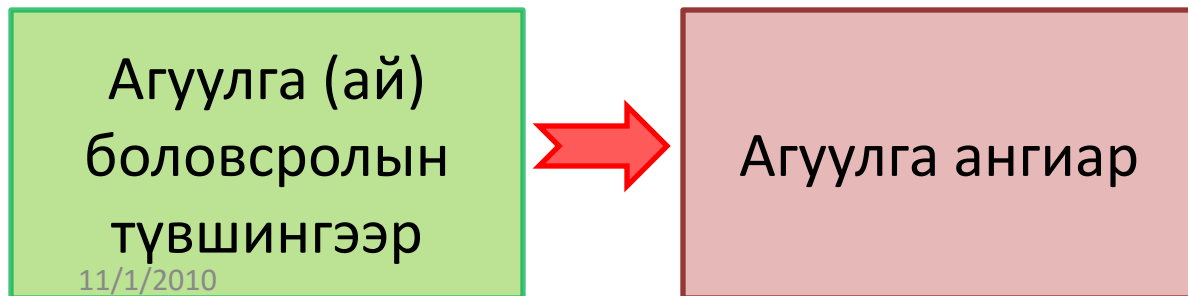
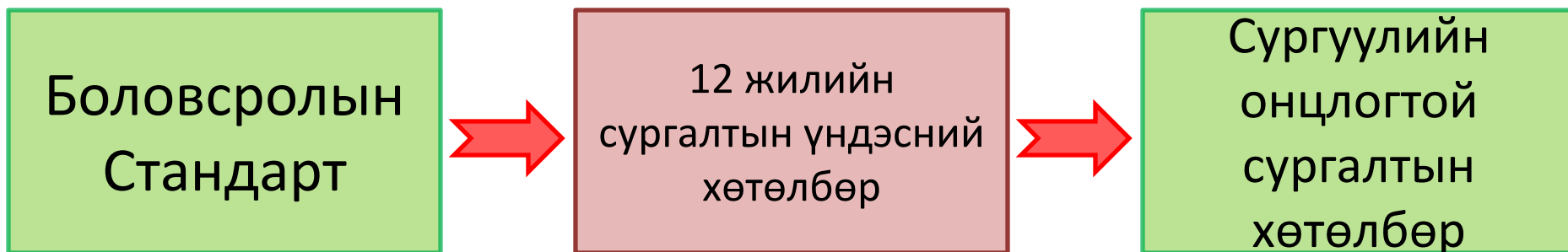
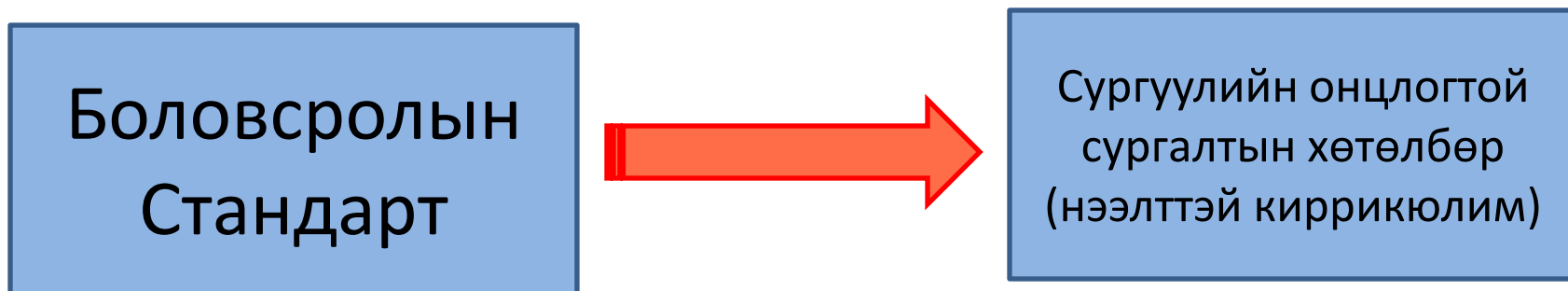
- Арга зүйн хөгжил нарийн төвөгтэй үйл ажиллагаа
  - Сурах ба багшлах үйл ажиллагаанд цоо шинэ өнцгөөс харах шаардлага сургалтын үйл ажиллагаанд оролцогч бүх хүмүүст тавигдсан: сурагч, багш, сургуулийн удирдлага, эцэг эх, судлаачид, ...
- Үйл ажиллагаа:
  - Доороос дээш чиглэсэн
  - Дээрээс доош чиглэсэн: Зөвлөмж, сургалт, тодорхой төсөл : БСШУЯ, Жайка-ийн төсөл

БДБ-ын салбарын шинэчлэлийн үйл явцын өрнөл, арга зүйн хөгжил

- БДБС,2004:
  - 10-11-12 жилийн тогтолцоонд шилжих
  - 6 настан сургуульд хамрагдах
  - 12 жилийн сургалтын үндэсний хөтөлбөр боловсруулах
  - БДБС-ын үнэлгээ
- Юу нь өөрчлөгдөж, юу нь уламжлагдаж байна вэ?

Юу нь өөрчлөгдөж байна вэ?

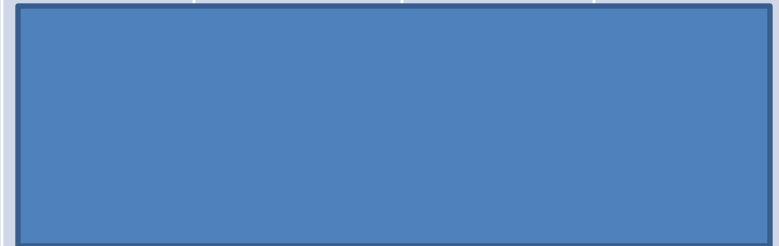

“Ай”-ухагдахууны талаар ахин санацгаая

- ЕБС-ийн физикийн сургалтын уламжлалт агуулга:
  - Механик, дулаан, цахилгаан соронзон, оптик,...
- БС-ын агуулгын стандарт: 4 цогц чадамж эзэмшүүлэх агуулга, **Ай**
  - К1- бодит үзэгдэл, ухагдахуун, хууль, зарчим,..
  - К2- физикийн танин мэдэх аргууд: туршлага, загвар,...
  - К3 – эдгээр мэдлэгтэйгээр үнэлгээ хийх
  - К4- хэл харилцаа (физик сэтгэлгээ -физик хэл)

Агуулгын стандарт

Сургалтын агуулга	K1	K2	K3	K4
Бүрэн дунд боловсролын түвшин • АЙ1 • АЙ 2 • АЙ 3				
Суурь боловсролын түвшин • АЙ 1 • АЙ 2 • АЙ 3				

Ангиар ялгаагүй
ЦЧ-аар ялгаагүй

12 жилийн сургалтын үндэсний хөтөлбөрийн бүтэц

	Сургалтын агуулга	Мэдлэг K1	Чадвар K2	Хэрэглээ	Үнэлгээ
12					
11					
10					
9					
8					
7					

**Боловсролын
үндэсний
стандарт**

**12 жилийн
сургалтын
үндэсний хөтөлбөр**

- Сургуулийн хөтөлбөр
- Хичээлийн хөтөлбөр
- Бүлэг сэдвийн
- Нэгж хичээлийн
- Нэг цагийн хичээлийн

Төсөл хэрэгжүүлэх сургуулиудад өгөх зарим зөвлөмж

- Арга зүйн хөгжлийн талаар хуримтлуулсан туршлага дээрээ тулгуурлах
  - 2000 оноос хэрэгжүүлсэн олон төрлийн төслүүдэд (Данида, Сорос, сургалтын технологийн шинэчлэл,...) оролцсон туршлага
  - БДБС (2004 оноос)-ыг хэрэгжүүлсэн, сургуулийн онцлогтой хөтөлбөр боловсруулсан туршлага
- “Сурагчдын суралцахуйг дэмжих арга зүйн хөгжил” төслийг хэрэгжүүлсэн сургуулиудын туршлагыг судлах, санаа авах

- Энэ хичээлийн жилд сургууль дээр хэрэгжих үйл ажиллагаануудыг уялдаа холбоотой авч үзэн багаар шийдвэрлэх :
- БДБС-ыг хэрэгжүүлэх: цогц чадамж, арга зүйн хөгжил
- 12 жилийн сургалтын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх
  - 1-4 ба 8-р ангийн сургалтын хөтөлбөр
  - Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зөвлөмж, сургалт
  - Сурах бичиг
  - Хичээл: 3 алхам
- “ Багшлахуйн арга зүйн хөгжлийг түгээн дэлгэрүүлэх тогтолцоог бэхжүүлэх” төсөл
  - Стандарт, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх хичээлийг бэлтгэх, явуулах, сайжруулахдаа хэрэгжиж буй төслийнхөө үзэл санааг тусгах

Эхний өдрийн мэдээллүүдийн агуулга уялдаа холбоо

- 1-р мэдээлэл : БДБ-ын шинэчлэлийн үйл явц – хэрэгжих төслийн уялдаа холбоо
- 2-р мэдээлэл: Хичээлийн судалгаа
- 3-р мэдээлэл: Японы багш нарын туршлага

Бүх сургууль, хамт олонд зориулагдсан ерөнхий мэдээлэл

- Захирал, менежер, арга зүйчид, багш нар ,.....

Анхаарал тавьсанд
баярлалаа